

# Concept beleidsnota Dieren 2024

Versie oktober 2024

## Inhoudsopgave

|                                                                                                          |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Aanleiding voor een beleidsnota Dieren</b>                                                            | <b>3</b>  |
| <b>Dieren in Almere</b>                                                                                  | <b>3</b>  |
| <b>De uitgangspunten voor onze verhouding tot dieren</b>                                                 | <b>4</b>  |
| <b>1. We nemen dieren mee in alle afwegingen die we maken</b>                                            | <b>5</b>  |
| a. <i>Dieren en hun belangen onderdeel van alle (beleids)plannen en besluiten</i>                        | 5         |
| b. <i>Dieren en hun belangen onderdeel van externe relaties en afspraken</i>                             | 5         |
| <b>2. We beschermen en versterken het leefgebied van wilde dieren</b>                                    | <b>6</b>  |
| a. <i>Knelpunten tussen het leefgebied van mens en dier voorkomen</i>                                    | 6         |
| b. <i>Rekeninghouden met het leefgebied van dieren bij stedelijke vernieuwing en gebiedsontwikkeling</i> | 7         |
| c. <i>Rekeninghouden met het leefgebied van dieren bij beheer</i>                                        | 8         |
| d. <i>Geen significante verstoring van dieren tijdens evenementen</i>                                    | 8         |
| e. <i>Zorgdragen voor een schone leefomgeving</i>                                                        | 9         |
| <b>3. We stellen kaders voor ingrijpen bij ervaren overlast van dieren</b>                               | <b>9</b>  |
| a. <i>Eerst ervaren overlast accepteren of voorkomen</i>                                                 | 10        |
| b. <i>In tweede plaats ervaren overlast verhelpen met aandacht voor dierenwelzijn en ecologie</i>        | 10        |
| c. <i>Bij hoge uitzondering ervaren overlast verhelpen door dieren te doden</i>                          | 11        |
| d. <i>Inzet op alternatieve methodes voor afschot bij faunabeheer</i>                                    | 12        |
| <b>4. We stellen beperkingen aan het gebruik van dieren in Almere</b>                                    | <b>13</b> |
| a. <i>Geen evenementen met dieren</i>                                                                    | 13        |
| b. <i>Kritisch kijken naar onze eigen rol in het gebruik van dieren</i>                                  | 13        |
| c. <i>Ontmoedigen verkoop van levende dieren in winkels of op markten</i>                                | 14        |
| <b>5. We ondersteunen waar nodig eigenaren bij zorg voor huisdieren</b>                                  | <b>15</b> |
| a. <i>Inwoners bewust maken van zorg en verantwoordelijkheden</i>                                        | 15        |
| b. <i>Eigenaren met een laag inkomen (tijdelijk) ondersteunen bij noodzakelijke zorg</i>                 | 15        |
| c. <i>Faciliteren voldoende loslooptgebieden voor honden</i>                                             | 16        |
| d. <i>Maatregelen om zwerfdieren te voorkomen</i>                                                        | 16        |
| <b>6. We zijn er voor dieren in nood</b>                                                                 | <b>17</b> |
| a. <i>Opvang en terug- of herplaatsing van zwerfdieren met een vermeend eigenaar</i>                     | 17        |

|                                                                 |           |
|-----------------------------------------------------------------|-----------|
| b. Opvang van wilde dieren in nood                              | 17        |
| c. Ingrijpen bij dieren in noodsituatie door menselijk handelen | 18        |
| <b>Ondersteunende zaken bij realisatie uitgangspunten</b>       | <b>19</b> |
| <i>Draagvlak en informatievoorziening</i>                       | 19        |
| <i>Signalering, toezicht en handhaving</i>                      | 19        |
| <i>Kennisdeling en landelijke wetgeving</i>                     | 20        |

CONCEPT

## **Aanleiding voor een beleidsnota Dieren**

Almere heeft al jaren beleid op het gebied van dierenwelzijn. Hierbij richtten we ons vooral op het helpen van (gehouden en wilde) dieren in nood in de openbare ruimte. Inmiddels kijken we veel breder naar het onderwerp dierenwelzijn en de rol die de gemeente daarin heeft. Deze verandering zien we ook in de samenleving en bij andere gemeenten. Er is meer aandacht voor de samenhang met ecologie en de veranderende plek die dieren in onze maatschappij innemen. Daardoor komen we als gemeente nieuwe vraagstukken tegen die raken aan de vraag hoe wij ons als mens tot dieren verhouden. Om hier richting aan te geven en afwegingen en keuzes te kunnen maken, is er nu deze nieuwe nota Dieren. Hiermee leggen we een nieuwe basis vast voor onze verhouding tot dieren.

In 2022 ontving de gemeente Almere de prijs voor Diervriendelijkste gemeente van Nederland. Als waardering voor alle stappen die samen met onze partners zijn gezet en de vooruitstrevende ambities uit het destijds net gesloten coalitieakkoord. Een mooie opsteker, maar vooral ook een enorme stimulans om heel hard verder te werken om onze ambities waar te maken. Wij leggen de lat hoog als het gaat om dierenwelzijn. Maar dat betekent niet dat al deze ambities ook zomaar gerealiseerd zullen zijn. Aanpassen van gemeentelijk beleid en interne procedures is een traject van de lange adem. En het veranderen van hoe binnen de organisatie en in de stad tegen dieren wordt aangekeken, al helemaal. Maar we zijn ervan overtuigd dat het belang dat aan dierenwelzijn wordt gehecht alleen maar verder zal toenemen. Om daarop te anticiperen is het van belang om nu stappen te zetten.

### **Leeswijzer**

Deze nieuwe beleidsnota Dieren beschrijft allereerst onze ambities, gevolgd door een zestal uitgangspunten. Per uitgangspunt staan voorbeelden genoemd hoe we dit kunnen realiseren. Afsluitend worden ondersteunende zaken voor het realiseren van de ambities beschreven.

## **Dieren in Almere**

Al vanaf het eerste ontwerp van de stad vormen groen en water de identiteit van Almere. We beseffen de laatste jaren steeds meer dat natuur en de stad geen gescheiden werelden zijn. We ontdekken dat de stad een eigen biotoop heeft, een ecosysteem waarin de mens een belangrijke rol speelt. De nog jonge wetenschap van de stadsecologie levert zo een nieuw gezichtspunt op: de stad is een uniek ecosysteem dat het leefgebied is voor mens, plant en dier. Naast de egels in de tuin en de bevers in de gracht, zijn er natuurlijk ook de Almeerse huisdieren. Deze beleidsnota gaat zowel over in het wild levende als door mensen gehouden dieren.

Vroeger werden dieren vooral functioneel gebruikt door de mens, bijvoorbeeld voor consumptie of als arbeidskracht. Tegenwoordig dringt steeds meer het besef door dat dieren op zichzelf waarde hebben en recht om te leven. Wij vinden dat de eigen waarde van het dier, klein of groot en zichtbaar of onzichtbaar, moet worden gerespecteerd. Dieren zijn waardevol op zichzelf, los van de financiële, instrumentele of gebruikswaarde die het dier voor de mens heeft. Deze intrinsieke waarde is verankerd in verschillende wetten, zoals de Omgevingswet en de Wet dieren.

Dieren bevinden zich in een kwetsbare positie omdat ze maar in beperkte mate goede leefomstandigheden voor zichzelf kunnen creëren. De keuzes en het gedrag van de mens hebben veel invloed op hun leven. Bovendien kunnen dieren niet – anders dan mensen – opkomen voor

wat ze nodig hebben. Dit betekent een extra verantwoordelijkheid voor de mens om rekening te houden met dieren en een goed leefgebied voor hen te creëren. Als gemeente vinden we het belangrijk om deze verantwoordelijkheid te nemen. Voor gehouden dieren is de eigenaar de eerstverantwoordelijke voor het welzijn van het dier. Wel vinden we het belangrijk om in bepaalde situaties de eigenaar te ondersteunen bij de zorg voor hun dier.

Het rekening houden met dieren vraagt voor vrij levende dieren in de eerste plaats aandacht voor het ecosysteem waar zij en wij als mensen onderdeel van uitmaken. Ecologie werkt vanuit het idee dat een rijke biodiversiteit met veel onderlinge relaties zorgt voor een stabiel ecosysteem. In de 'Visie ecologie 2020 - bouwen met natuur' beschrijven we ons streven naar een 'natuurinclusieve stad' en hoe we dit invullen. Daarnaast gaat het voor alle dieren, gehouden en vrij levend, over dierenwelzijn. Hieronder valt de kwaliteit van leven van het individuele dier en het voorkomen dat ze onnodig lijden door menselijke invloed. Dit vraagt om andere ingrepen dan enkel vanuit ecologisch oogpunt.

Tussen de belangen van verschillende dieren, zowel gehouden als vrij levend, kan wrijving ontstaan. Wat goed is voor het ene dier is niet altijd goed voor een ander. Om het welzijn van gehouden of vrij levende dieren te bevorderen mag het ecologisch systeem niet onnodig worden geschaad. In de praktijk is er niet altijd een eenduidig antwoord en is het niet mogelijk om een optimale situatie voor alle dieren te creëren. We streven dan naar het best mogelijke alternatief.

Uiteindelijk willen we als Almere een stad zijn waarin alle inwoners zich thuis voelen, dieren net zo goed als mensen. Een stad waarin mens en dier op een goede manier met elkaar samenleven. Waar vrij levende dieren zich goed kunnen verplaatsen, voedsel kunnen vinden en zich kunnen voortplanten. En waar gehouden dieren de zorg krijgen die ze nodig hebben. Onder de eerder genoemde eigen waarde van dieren verstaan wij dat dieren zo veel mogelijk moeten kunnen leven naar hun aard en behoeften. Daarbij gaat het om omstandigheden die aansluiten bij hun natuurlijke gedrag en die zo min mogelijk aanleiding geven tot onnatuurlijke stress, pijn of angst. Voor wat dit inhoudt per dier gelden geen algemene regels. Telkens weer zal bij losse vraagstukken die dieren aangaan een inschatting moeten worden gemaakt. Een inschatting van wat het dier nodig heeft om te kunnen leven naar aard en behoefte.

## **De uitgangspunten voor onze verhouding tot dieren**

Om aan onze verhouding tot dieren invulling te geven, hebben we zes uitgangspunten opgesteld. Deze geven kaders voor ons handelen ten opzichte van dieren. Nog niet van alle ambities is duidelijk hoe of in hoeverre ze gerealiseerd kunnen worden binnen de invloedsfeer van de gemeente. De uitwerking hiervan is onderdeel van de uitvoeringsagenda. In deze uitwerking hebben we ons te verhouden tot landelijke wetgeving, die de wettelijke bevoegdheden van gemeenten soms beperkt. Dit doet niets af aan onze ambities, waar we ons de komende jaren voor inzetten. Mocht wetgeving of onze bevoegdheid veranderen, dan benutten we deze mogelijkheden om onze ambities nog vollediger te realiseren.

## 1. We nemen dieren mee in alle afwegingen die we maken

Veel van wat de gemeente doet heeft een effect op dieren. Denk aan de inrichting van de stad, aan welke activiteiten we ruimte geven of hoe we de stad beheren en schoonhouden. Ons handelen leggen we vast in beleid dat de kaders vormt voor toekomstige beslissingen. We vinden het belangrijk dat in dit beleid het welzijn van dieren wordt meegenomen.

Dit uitgangspunt vraagt in eerste instantie om een reflectie per situatie op hoe ons handelen dieren raakt, om hun belang daarna mee te kunnen wegen in de beslissing. Soms betekent dit dat iets niet door kan gaan. In andere situaties vraagt het om maatregelen om de nadelige effecten op dieren zo veel mogelijk te beperken dan wel op een andere plek te compenseren. Dit betekent niet dat het belang van dieren altijd het zwaarste weegt. Er zijn ook andere belangen waar de gemeente rekening mee moet houden zoals veiligheid, gezondheid en betaalbaarheid. Uitgangspunt is een prettige leefomgeving voor alle gebruikers: mensen en dieren.

### a. Dieren en hun belangen onderdeel van alle (beleids)plannen en besluiten

In deze beleidsnota beschrijven we raakvlakken tussen het onderwerp dieren en een aantal beleidsvelden, zoals gebiedsontwikkeling, vergunningen en het beheer van de openbare ruimte. De besproken beleidsvelden zijn niet uitputtend. Er zijn nog veel meer (toekomstige) onderwerpen die een effect hebben op dieren. Per situatie vraagt dit om het inzichtelijk maken van deze effecten, zodat goede afwegingen kunnen worden gemaakt.

Op verschillende manieren wordt gewerkt aan meer zicht te krijgen op het effect van (beleids)plannen en besluiten op dieren. Zo is dierenwelzijn onderdeel van de duurzaamheidsparagraaf van collegevoorstellen, adviseert een ecooloog over onze groenwerkzaamheden en zijn dieren meegenomen in recent opgestelde stukken, zoals het hitteplan. Met interne activiteiten zoals lezingen en workshops wordt de bewustwording van raakvlakken met dieren verder vergoot.

---

*Gemeente Almere vindt duurzaamheid belangrijk. Het college wil daarom weten hoe voorstellen bijdragen aan duurzaamheidsbeleid en duurzame ambities uit het coalitieakkoord. Om gemaakte afwegingen en keuzes zichtbaar te maken is de duurzaamheidsparagraaf onderdeel van collegevoorstellen. Sinds 2024 is dierenwelzijn onderdeel van de duurzaamheidsparagraaf. Mogelijke effecten op dieren kunnen zo in beeld worden gebracht en meegenomen worden in afwegingen.*

---

### b. Dieren en hun belangen onderdeel van externe relaties en afspraken

Als gemeente hebben we een relatie met veel externe partijen. Bijvoorbeeld via inkoop, contracten, subsidies, samenwerkingen, werkbezoeken of een andere vorm van betrokkenheid bij partijen in de stad. De keuzes die wij hierin maken, hebben vaak (indirect) een impact op dieren. Denk bijvoorbeeld aan de contracten die we afsluiten voor reclames in bushokjes of de inkoop van onze eigen catering. Onze voorkeur gaat uit naar partijen die diervriendelijk handelen.

Deze voorkeur nemen we mee in de toekomstige relaties die we met partijen aangaan. We staan niet achter de komst van bedrijven die (indirect) schade toebrengen aan dierenwelzijn, en verbinden onszelf niet aan evenementen ter promotie van de bio-industrie of de visserij. Dit uitgangspunt vraagt om een nadere uitwerking van wat dit betekent binnen de invloedssfeer van de gemeente.

## **2. We beschermen en versterken het leefgebied van wilde dieren**

Tussen ecologie en dierenwelzijn bestaat een wisselwerking; maatregelen die goed zijn voor het ecosysteem als geheel, bevorderen vaak ook het welzijn van dieren en andersom. Denk aan de aanleg van een ecoduct; dat zorgt voor uitwisseling tussen populaties, een groter leefgebied voor dieren en minder kans op aanrijdingen. Het stelt het dier zoveel mogelijk in staat zijn natuurlijke gedrag te vertonen.

Het verbeteren van leefgebieden van dieren, heeft zodoende een positief effect op zowel het ecosysteem als op het dierenwelzijn. Hierbij wordt snel gedacht aan natuurgebieden, maar ook in en rondom de stad kunnen leefgebieden versterkt worden. Zoals extra beschutting om bestand te zijn tegen de gevolgen van klimaatverandering of door verlichting diervriendelijker te maken. Ook natuur inclusief bouwen kan hieraan bijdragen.

Soms hoeft voor het behoud van een gezonde populatie niet te worden ingegrepen, maar vanuit het welzijn van een dier wel. Een voorbeeld is amfibieën die verdrinken in een put. Het voortbestaan van de populatie is niet direct in gevaar, maar de situatie levert wel dierenleed op wat voorkomen had kunnen worden. In de Visie ecologie wordt toegelicht hoe we werken aan het versterken van leefgebieden in Almere. In deze nota voegen we hier vanuit het thema dierenwelzijn nog een aantal uitgangspunten aan toe.

### **a. Knelpunten tussen het leefgebied van mens en dier voorkomen**

De leefgebieden van dieren en mensen kunnen dermate overlappen dat ze tot knelpunten leiden. Denk aan een aanrijding tussen een auto en een ree: een gevaarlijke situatie voor zowel mens als dier. Om dit soort situaties zoveel mogelijk te voorkomen, is inzicht in waar deze conflicten plaatsvinden belangrijk. Door informatie over waar dieren leven en hoe zij zich verplaatsen te combineren met objecten en verkeersbewegingen van de mens, kunnen concrete knelpunten zichtbaar worden gemaakt.

De meeste knelpunten bevinden zich rondom onze infrastructuur. Door bij de (her)ontwikkeling van infrastructuur nog beter te kijken naar het voorkomen van aanrijdingen, gaat de veiligheid van mens en dier erop vooruit. Bij de aanleg en verbreding van grote wegen (onder andere verbreding Hoge ring, A6 en A27) moeten maatregelen daarom aan de voorkant al meegenomen worden. Zoals goede afrastering, een amfibieënscherm of ecoduct ter voorkoming van verkeersslachtoffers. Andere mogelijke maatregelen zijn het plaatsen van silhouetten langs wegen om verkeersgebruikers te waarschuwen voor mogelijk overstekend wild.

---

*Regelmatig worden dieren die de openbare weg oversteken aangereden. Dit kan worden verminderd met een wildsignaleringssysteem, waar in Almere mee wordt getest. Daarbij worden dieren naar een specifieke overgang gekanaliseerd en weggebruikers gewaarschuwd als dieren zich in de buurt van de weg bevinden. Een wildsignaleringssysteem kost minder dan een ecoduct, maar levert ook goede resultaten bij het voorkomen van aanrijdingen. Mogelijk kan dit systeem op meerdere plaatsen worden toegepast, maar dat vraagt verder onderzoek naar de effectiviteit.*

---

Het gaat in dit uitgangspunt ook om andere knelpunten dan aanrijdingen. Zoals hoe onze verlichting de vliegroutes van vleermuizen kan verstoren, vissen en vogels gewond raken door boten, of amfibieën en reptielen via de afvoer van (regen)water kunnen verdrinken in putten. In dit laatste geval kunnen trapjes in putten worden geplaatst op plekken waar deze dieren veel voorkomen, zodat ze eruit kunnen klimmen. Het is van belang dat aanpassingen worden afgewogen tegen andere belangen, zoals in het geval van openbare verlichting de veiligheid(sbeleving) van mensen.

---

*Er wordt op dit moment gewerkt aan het diervriendelijker maken van de openbare verlichting. Dit gaat verder dan enkel straatlantarens, denk hierbij ook aan verlichting bij sluizen, het kassengebied, reclame-uitingen of lichtmasten. We werken aan beleid en richtlijnen om vast te leggen waar we lichtverstoringen voor dieren wel of niet toestaan en in welke mate. Om dit te onderbouwen wordt er ook onderzoek gedaan naar hoe onze huidige verlichting dieren beïnvloedt.*

---

#### **b. Rekeninghouden met het leefgebied van dieren bij stedelijke vernieuwing en gebiedsontwikkeling**

Eerder is beschreven hoe we knelpunten tussen het leefgebied van mensen en dieren willen aanpakken. Nog beter is het om deze knelpunten te voorkomen. Bij stedelijke vernieuwing en gebiedsontwikkeling worden keuzes gemaakt die hier effect op hebben. Ontwikkelingen en aanpassingen in de stad vormen enerzijds een bedreiging voor dieren, omdat ze zorgen voor stress, verstoring en soms ook het verdwijnen van verblijfplaatsen. Anderzijds bieden ze ook een kans om een betere leefomgeving te creëren voor zowel mens als dier.

Ontwikkelprojecten moeten voldoen aan de Omgevingswet waarin regels voor beschermde dier- en plantsoorten en natuurgebieden zijn opgenomen. De ontwikkelingen hebben echter invloed op veel meer dieren dan enkel beschermde soorten. Daarom vinden wij het belangrijk dat de belangen van alle dieren worden meegenomen bij beslissingen op dit terrein. Als gevolg van die belangenafweging kunnen maatregelen worden genomen voor de dieren die op een specifieke plek veel voorkomen.

---

*In Nobelhorst zijn bij de aanleg van bruggen voorzieningen getroffen waar boerenzwaluwen hun nest kunnen bouwen. Voedsel voor zwaluwen (met name vliegende insecten zoals muggen en vliegen) is in de groenblauwe stad volop aanwezig. Het knelpunt was vooral voldoende veilige voortplantingsmogelijkheden. Onder bruggen zijn eenvoudige houten plankjes aangebracht waar zwaluwen zelf hun nest op kunnen bouwen. De broedplekken werden snel in gebruik genomen, soms nog voor de brug open werd opengesteld voor verkeer. Als bijkomend voordeel, de vogels hielpen om de muggen in de nieuwe wijk in toom te houden.*

---

Door te kijken naar waar dieren verblijven en hoe ze zich verplaatsen kunnen bijvoorbeeld nieuwe verblijfplaatsen gericht worden gecreëerd. Natuur- en diervriendelijk bouwen gaat verder dan enkel een nestkast voor vleermuizen. We richten ons op alle behoeften onder de term VVV: voortplanting, veiligheid en voedsel. Naast nestruimten om veiligheid en voortplantingsmogelijkheden te bieden, betekent dit dat we ook kijken naar voedselgebieden. Ervaring leert dat als we dit niet doen, inwoners achteraf overlast ervaren van de dieren die geen geschikte leefomgeving meer hebben. Bijvoorbeeld van ganzen die zijn verjaagd en geen alternatieve broedplaats hebben. Door vooraf maatregelen te nemen, voorkomen we extra kosten om de situatie achteraf te verbeteren.

**c. Rekeninghouden met het leefgebied van dieren bij beheer**

Onze beheerwerkzaamheden in de openbare ruimte beïnvloeden het leefgebied van dieren. Tijdens het snoeien, maaien of schoffelen kunnen we verblijfplaatsen van dieren verstoren of vernielen. Er zijn verschillende wettelijke verplichtingen waar een gemeente zich aan moet houden, zoals rondom broedende vogels. Onze aannemers zijn gecertificeerd om zorgvuldig om te gaan met kwetsbare vogels en zoogdieren tijdens hun werkzaamheden. We blijven alert op mogelijkheden om permanente beschadigingen aan het leefgebied van dieren te vermijden.

Beheer en onderhoud biedt ook kansen om het leefgebied van dieren te verbeteren, bijvoorbeeld door te kiezen voor andere maaimethodes of beplanting. De Visie ecologie hanteert het 'ecologisch, tenzij' principe en dat vertaalt zich in een andere focus binnen het groenbeheer. Daarmee proberen we binnen bestaande beheermiddelen interessante biotopen (leefgebieden) voor dieren te creëren. Zo is het oppervlakte ecologisch beheerd gras vergroot, wordt bij nieuwe beplanting gekozen voor meer biodiversiteit, is er meer aandacht voor de overgangen tussen gras en bos, respecteren we de natuurlijke groeivorm van bomen en laten we dood hout vaker staan of liggen.

**d. Geen significante verstoring van dieren tijdens evenementen**

Bij evenementen komen vaak intense geluiden, trillingen of lichteffecten voor, zoals vuurwerk of harde muziek. Deze aspecten kunnen ingrijpende gevolgen hebben voor de natuur. Denk aan vogels die door vuurwerkshows in paniek raken en daardoor in botsing komen met gebouwen of hoogspanningskabels. Het



verschilt per evenement wat de reikwijdte en mate van de verstoring voor dieren is, bijvoorbeeld door de geluidsversterking die wordt gebruikt.

Evenementen die in de buitenlucht plaatsvinden, moeten voldoen aan de Omgevingswet en mogen geen verstorend effect hebben op beschermde flora- en fauna. De provincie is hiervoor het bevoegde gezag. Wij vinden het belangrijk dat het effect op zowel beschermde als niet-beschermde dieren wordt meegenomen. In Almere mogen evenementen daarom niet leiden tot een significante verstoring van dieren, of die nu beschermd zijn of niet. Hieronder valt onder andere onomkeerbare schade of schade waar soorten niet redelijkerwijs van kunnen herstellen. De focus ligt op verstoringen in het groenblauwe raamwerk. We onderzoeken of we de effecten op dieren onderdeel kunnen laten zijn van vergunningsprocedures.

---

*Vuurwerk is verstorend voor dieren door heel Almere en dus ook in het groenblauwe raamwerk. Het past daardoor niet in een stad die rekening houdt met dieren. Als gemeente zijn we tegen het gebruik van vuurwerk bij evenementen, zeker in een tijd dat er ook alternatieven bestaan zoals drone shows. De jaarwisseling en de bijbehorende vuurwerktraditie vormen hierop een uitzondering, hiervoor wordt apart beleid gemaakt om de impact op de natuur te beperken.*

---

#### **e. Zorgdragen voor een schone leefomgeving**

Dieren hebben baat bij een schone leefomgeving. Voorwerpen die mensen in de buitenruimte achterlaten kunnen schadelijk en zelfs levensbedreigend zijn voor dieren. Denk aan egels die vast komen te zitten in plastic verpakkingen of vogels die verstrikt raken in ballonlinten of visdraad. Daarnaast kunnen dieren afval, zoals ballonresten, zien als voedsel of in afval op zoek gaan naar voedsel waardoor ze ook afval binnenkrijgen of erin stikken. Mede daarom hebben we in Almere al jaren een ballonnen ophaalverbod.

We zetten ons al in voor een schone leefomgeving, het belang van het dier is enkel een extra motivatie om dit voort te zetten. Om bij te dragen aan een schone leefomgeving geven we organisatoren van evenementen al voorschriften mee over afvalinzameling en materialen en voorwerpen die (niet) gebruikt mogen worden.

### **3. We stellen kaders voor ingrijpen bij ervaren overlast van dieren**

Dieren moeten in Almere hun natuurlijke gedrag kunnen vertonen. Dit gedrag heeft vaak een functie voor hun overleving en/of voor het ecosysteem. Het natuurlijke gedrag van dieren kan soms door mensen als hinderlijk worden ervaren. Denk bijvoorbeeld aan het geluid van een nest eksters naast je slaapkamerraam of in het park.

Als gemeente willen we niet zondermeer ingrijpen bij deze ervaren overlast. We onderscheiden verschillende manieren om met de overlast om te gaan. Deze worden in de uitgangspunten hieronder toegelicht. De volgorde hangt samen met de mate waarin het dier wordt aangetast. Er moet onderbouwd worden waarom een zwaardere ingreep

noodzakelijk is en de andere manieren niet voldoen. Er kunnen zwaarwegende redenen zijn om direct de zwaarste vorm van ingrijpen in te zetten, bijvoorbeeld als er een gevaar voor mensen dreigt. Iedere situatie vraagt om maatwerk, zolang dit goed onderbouwd kan worden.

Om deze werkwijze goed te laten landen, gaan we vanuit het domein Dierenwelzijn in gesprek met alle afdelingen binnen de gemeente die omgaan met ervaren overlast van dieren. Daarnaast willen we met betere communicatie op onze website en advies richting inwoners breder bijdragen aan een diervriendelijke benadering van ervaren overlast van dieren.

#### **a. Eerst ervaren overlast accepteren of voorkomen**

In een natuurinclusieve stad leven mens en dier dicht bij elkaar. Een bepaalde mate van de overlast die mensen ervaren moeten we daarom accepteren. Het gaat vooral om overlast die tijdelijk van aard is of beperkte schade veroorzaakt. Bijvoorbeeld het geluid van kwakende kikkers in de vijver of de poep van vleermuizen onder hun slaapplaats.

Waar mogelijk wordt de ervaren overlast voorkomen door het aanpassen van de situatie zonder dat de dieren daar last van hebben. Neem de overlast van ratten; in veel gevallen heeft dit te maken met te makkelijke toegang tot voedsel. Zodra de voedselbron (vaak afval) wordt weggehaald, neemt de overlast drastisch af. Een aanpassing in het gedrag of de omgeving van de mens zorgt er dan ook vaak voor dat de ervaren overlast afneemt. Andere voorbeelden zijn het opruimen van gevallen sierfruit of het opruimen van hondenpoep door hondeneigenaren. Daarnaast kan je het natuurlijk gedrag van dieren een andere richting op sturen, waardoor de mens minder overlast ervaart. Bijvoorbeeld door het plaatsen van horren of te voorkomen dat vogels op bepaalde plekken nestelen.

Als het ecosysteem in balans is, krijgen soorten niet de kans zich te vermeerderen tot een populatiegrootte die overlast geeft. Daarom valt het in balans brengen van het ecosysteem ook onder het voorkomen van overlast.

---

*Op veel plekken in de stad wordt het gras minder vaak gemaaid en blijft er steeds een deel van het gras staan als voedselbron en schuilplek voor insecten en kleine dieren. Zo ontstaan kruidenrijke biotopen. Het gras wordt hoger en op termijn groeien er meer kruiden en bloemen die de biodiversiteit vergroten. Dit vergroot de kans op de aanwezigheid van soorten die overlast gevende dieren in toom houden. Denk bijvoorbeeld aan sluipwespen en gaasvliegen die de eikenprocessierups bejagen of egels die slakken opeten.*

---

#### **b. In tweede plaats ervaren overlast verhelpen met aandacht voor dierenwelzijn en ecologie**

Na accepteren of voorkomen, is de volgende stap methodes waarmee we het welzijn van dieren in beperkte mate aantasten om de ervaren overlast te verhelpen of beperken. Hierbij ondervindt het dier zo min mogelijk onnatuurlijke stress, pijn of angst en kan het dier daarna verder leven. Ook zijn er zo min mogelijk

neveneffecten op het ecosysteem. Zo heeft een pilot elders in het land laten zien dat ganzen verjaagd kunnen worden met drones en is het uitzetten van natuurlijke vijanden effectief tegen de eikenprocessierups. We volgen de ontwikkelingen over nieuwe mogelijkheden om ervaren overlast met aandacht voor dierenwelzijn en ecologie te verhelpen.

Of het acceptabel is om over te stappen op deze methodes om de overlast te verhelpen of beperken, hangt mede af van de omvang en context. In een bosgebied of park is het bijvoorbeeld vaak mogelijk een wespennest te vermijden en laten we het daarom ongemoeid. Op een schoolplein kan een wespennest een gezondheidsrisico vormen. Als het wespennest niet veilig kan blijven zitten, wordt het op een diervriendelijke manier verplaatst.

---

*Het uitzetten van sluipwespen is een manier om de overlast van de eikenprocessierups te verminderen. De sluipwesp en gaasvlieg zijn een natuurlijke vijand en eet de larven van de eikenprocessierups op. Hierdoor kan de populatie minder groot worden. Het uitzetten van een natuurlijke vijand is een natuurvriendelijk alternatief op gif gebruiken. Het is echter een curatieve oplossing voor de korte termijn. Voor de lange termijn heeft het de voorkeur om de biodiversiteit rond eiken te verhogen, waardoor het ecosysteem uit zichzelf in balans komt.*

---

#### **c. Bij hoge uitzondering ervaren overlast verhelpen door dieren te doden**

Dieren mogen alleen bij hoge uitzondering worden gedood als gevolg van ervaren overlast. In lijn met artikel 11.28, Bal uit de Omgevingswet is het van belang dat daarbij voorkomen wordt dat het dier onnodig lijdt. Dit doen we onder andere door te zorgen dat ze zo min mogelijk en zo kort mogelijk pijn ervaren.

Zwaarwegende redenen om voor deze uitzondering te kiezen, zijn bijvoorbeeld als de gezondheid of veiligheid van de mens in gevaar komt of als de explosieve groei van een (invasieve) soort veel schade toebrengt aan het ecosysteem. Bovendien moet dan zijn aangetoond dat andere manieren om de ervaren overlast te verhelpen redelijkerwijs niet mogelijk zijn. Dit kan het geval zijn bij de aanpak van invasieve exoten of zoönosen.

---

*Invasieve exotische dieren kunnen eenvoudig een plek in onze omgeving bemachtigen als het ecosysteem uit balans is. Exoten kunnen er uiteindelijk voor zorgen dat inheemse plant- en diersoorten gedeeltelijk of geheel verdwijnen of veel schade aan hun omgeving aanrichten. Almere volgt de landelijke richtlijnen en werkt samen met onder andere de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit om invasieve exoten te verwijderen en verspreiding te voorkomen. De risico's van niet ingrijpen wegen in dit geval zwaarder dan de eigen waarde van exotische diersoorten. De aanpak van invasieve exoten moet bij voorkeur voorafgegaan worden door maatregelen om het ecosystemen en de biodiversiteit te verbeteren.*

---

*Zoönosen zijn infectieziekten die van dieren naar mensen kunnen overgaan of andersom. Voorbeelden hiervan zijn de ziekte van Lyme en vogelgriep. Ze vormen een bedreiging voor het welzijn van dieren en kunnen ook een risico vormen voor de volksgezondheid. De landelijke overheid gaat in het algemeen over zoönosebeleid en de bijbehorende maatregelen. Zij kunnen ertoe besluiten dat dieren op een uitbraaklocatie gedood en verwijderd moeten worden. Op lokaal niveau voert de gemeente bepaalde verantwoordelijkheden uit, afhankelijk van de zoönosesoort en actuele uitbraken. Zo zorgen we ervoor dat dode vogels zo snel mogelijk worden weggehaald uit de openbare ruimte, omdat zij mogelijk zijn besmet met vogelgriep.*

---

#### **d. Inzet op alternatieve methodes voor afschot bij faunabeheer**

In het dagelijks leven worden de termen jacht, faunabeheer, populatiebeheer en schadebestrijding door elkaar gebruikt. In feite komt dit neer op twee varianten die soms tegelijk plaatsvinden: de benuttingsjacht (het opsporen en afschieten van wilde dieren voor voedsel) en faunabeheer (het voorkomen of beperken van schade).

De benuttingsjacht vindt op gronden in eigendom van de gemeente niet plaats en past ook in de toekomst niet binnen onze visie op dierenwelzijn. We passen pachtovereenkomsten aan, zodat benuttingsjacht voor de toekomst expliciet uitgesloten wordt. Met andere grondeigenaren binnen de gemeentegrenzen gaan we het gesprek aan om soortgelijke afspraken te maken.

De 'jacht' in het kader van faunabeheer gaat over het voorkomen of beperken van schade. Meestal van landbouwschade, maar ook van maatschappelijke schade bijvoorbeeld bij het aanrijden van wild of schade door invasieve exoten. In een faunabeheerplan wordt het maatregelenpakket beschreven, waarin afschot het sluitstuk is.

Om in aanmerking te komen voor een tegemoetkoming van de provincie voor geleden landbouwschade, moet een beheerder aantonen alles te hebben gedaan om de schade te voorkomen. Voor een aantal soorten is dat inclusief afschot. We gaan in gesprek met verschillende partijen, waaronder de provincie en beheerders, hoe dit systeem anders kan. Voor onze eigen grondgebieden willen we er strenger

op toezien dat andere methodes dan afschot worden ingezet om schade te voorkomen en dit borgen in pachtovereenkomsten.

#### **4. We stellen beperkingen aan het gebruik van dieren in Almere**

Wanneer dieren functioneel door mensen worden gebruikt, kan dit leiden tot stress en dierenleed. Het denken over het gebruiken van dieren voor onze eigen belangen verandert in onze samenleving. Tegenwoordig is er meer aandacht voor de negatieve gevolgen voor het dier en verandert de opvatting over wat acceptabel is. Zo is het niet meer vanzelfsprekend dat je bij een kinderboerderij de dieren mag oppakken of voeren. En dragen steeds minder mensen bont. En waar het vroeger normaal was om naar een circus met wilde dieren te gaan, geldt er sinds 2015 in Nederland een verbod op het inzetten van wilde zoogdieren in circussen.

In lijn met deze ontwikkeling zetten wij ons in voor betere omstandigheden voor gehouden dieren die worden ingezet voor menselijk belangen. Dat gaat verder dan het beperken van gezondheidsrisico's voor dieren. Denk bijvoorbeeld aan het ontmoedigen van activiteiten of strengere eisen over verzorging, commercieel gebruik, fokken, redenen voor transport of verrijking van de verblijfsruimtes. We grijpen hiervoor zoveel mogelijk gemeentelijke instrumenten aan. Daar waar het gaat om onderwerpen die buiten onze invloedssfeer vallen, zetten we ons ervoor in dat er in ieder geval aandacht is voor dierenwelzijn.

##### **a. Geen evenementen met dieren**

Bij evenementen is er een reëel risico dat dieren te maken krijgen met dwang om specifiek (en vaak onnatuurlijk) gedrag te vertonen, dat hun verblijf en verzorging geen normaal leven biedt of dat ze fysieke risico's lopen. Denk hierbij aan het geven van een optreden in het circus of het tentoonstellen van roofvogels. Het plezier van de mens weegt niet op tegen de negatieve gevolgen voor de dieren. We staan daarom niet achter dergelijke evenementen.

De gemeente kan geen eisen stellen aan dierenwelzijn bij evenementen of hierop handhaven. Dat is geregeld in landelijke wetgeving en wordt gehandhaafd door de NVWA. Wel kunnen we beperkingen stellen aan evenementen die wijzelf organiseren, financieren of subsidiëren, voorkeursbeleid voeren bij evenementen en hierover bepalingen opnemen in de APV en de vergunningsplicht. Dit wordt verder uitgewerkt.

##### **b. Kritisch kijken naar onze eigen rol in het gebruik van dieren**

Als gemeente hebben we zelf een aandeel in het mogelijk maken of faciliteren van het gebruik van dieren. Bijvoorbeeld via het verlenen van subsidies of het beschikbaar stellen van ruimte in de stad voor organisaties of particulieren die gebruik maken van dieren. We kijken daarom kritisch naar onze eigen mogelijkheden om dierenwelzijn te verbeteren, onder andere door strikte voorwaardes te stellen. Denk bijvoorbeeld aan:

- Kinderboerderijen waaraan wij een subsidie verlenen. Met hen maken we nieuwe afspraken over bijvoorbeeld fokken, contact met bezoekers of verzorging.

- Dierenweides waarvoor de grond van de gemeente wordt gehuurd. We stellen voorwaarden in (nieuwe) contract over bijvoorbeeld oppervlakte van de verblijven en bescherming bij hitte.
- Uitbreiding mogelijk maken van bestaande locaties voor (landbouw)dieren. Dit betekent bijvoorbeeld dat uitbreiding van bestaande locaties niet mogelijk is in aantallen, alleen in oppervlakte zodat de dieren meer leefomgeving krijgen.
- Hengelen in openbare wateren. We stellen hengelvrije zones in en we ondersteunen geen nieuwe faciliteiten of wijzigingen in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte ten behoeve van hengelen. Verder besteden we aandacht aan het dierenleed dat hengelen tot gevolg heeft.

---

*Tijdens het hengelen worden vissen door mensen uit hun habitat getrokken, krijgen tijdelijk geen lucht en lopen het risico op verwondingen. Dit veroorzaakt dierenleed en gaat in tegen de aard en behoefte van het dier, ten behoeve van recreatie en ontspanning van de mens. Tegelijkertijd vervullen de vaak grote hengelsportverenigingen een maatschappelijke functie. Dergelijke situaties vragen om maatwerk. De maatschappelijke bijdrage van de hengelsportvereniging in Almere vinden we belangrijk. Daarom blijven we verenigingsondersteuning aanbieden aan de hengelsportvereniging. De negatieve impact op de dieren willen we zo veel als mogelijk beperken. Daarom stellen we hengelvrije zones in en ondersteunen we geen nieuwe faciliteiten of wijzigingen in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte ten behoeve van de hengelsport. We proberen goede afspraken met de betrokken organisaties te maken over minder invasieve hengelmethodes.*

---

### **c. Ontmoedigen verkoop van levende dieren in winkels of op markten**

Dieren die levend in een winkel of op de markt worden verkocht, zijn als het ware een product. Ze worden vanuit economisch oogpunt gehouden. Het gaat hierbij om dieren die worden verkocht ter consumptie, zoals kreeften, of als huisdier, zoals knaagdieren, vissen of kleine vogels. Een winkel of markt is geen geschikte leefomgeving voor een dier.

Door levende dieren in de winkel of op de markt aan te bieden wordt de drempel erg laag. Er is geen bewustwording van de impact op het dier, geen of weinig voorlichting over de verzorging en verantwoordelijkheid die het dier vraagt en geen bedentijd die bij bijvoorbeeld een dierenasiel wel wordt gehanteerd. Wij zijn daarom tegen de verkoop van levende dieren in winkels en op markten.

We zetten ons binnen de invloedssfeer van een gemeente in om de verkoop op deze plekken te ontmoedigen. We onderzoeken wat dit betekent voor onder andere gronduitgifte, vergunningen of contracten. Daarnaast gaan we in gesprek met verkooppunten die levende dieren aanbieden, zoals tuinentra en dierenwinkels. Bijvoorbeeld over een convenant dat tot doel heeft de verkoop van levende dieren daar op termijn te stoppen en adoptie vanuit het dierenasiel te stimuleren.

## 5. We ondersteunen waar nodig eigenaren bij zorg voor huisdieren

Huisdieren (inclusief hobbydieren) zijn voor hun zorg afhankelijk van de mensen bij wie ze in huis wonen of door wie ze gehouden worden. Die afhankelijkheid zet deze dieren in een kwetsbare positie. Wij vinden het belangrijk dat huisdieren goede zorg krijgen. Hierbij denkt men snel aan voldoende voedsel en medische zorg, maar het gaat ook over bijvoorbeeld bescherming tegen hitte en genoeg beweging. Wij nemen de basisvoorwaarden van de Wet dieren als uitgangspunt, namelijk 1) voldoende voeding van goede kwaliteit, 2) een comfortabele en veilige omgeving met een goed klimaat, 3) de waarborging van een goede gezondheid en het voorkomen van pijn, 4) voldoende mogelijkheden om te voorzien in hun gedragsbehoeften en 5) een positieve emotionele toestand.

Voor gehouden dieren is de eigenaar de eerstverantwoordelijke voor het welzijn van het dier. Wel vinden we het belangrijk om in bepaalde situaties de eigenaar te ondersteunen bij de zorg. Er komen situaties voor waarin een eigenaar (tijdelijk) niet kan of wil voldoen aan de zorg voor een huisdier. In deze situaties zien wij een rol voor onszelf als gemeente om te voorkomen dat deze dieren in nood raken.

### a. Inwoners bewust maken van zorg en verantwoordelijkheden

De verzorging van een huisdier vraagt tijd en aandacht. Signalen van onze partners, die veel expertise hebben op dit gebied, laten zien dat mensen niet altijd goed met deze verantwoordelijkheid kunnen omgaan. Zo worden bij kinderboerderijen ieder jaar konijnen over het hek gezet, en zitten asielen overvol met konijnen die zijn afgestaan of 'losgelaten'. Zorgen dat huisdieren niet in nood raken, start bij het bewust maken van inwoners van de verantwoordelijkheden die komen kijken bij een dier in huis. Dit leidt hopelijk tot minder miskopen, een juiste verzorging van dieren en een lagere druk op opvangorganisaties.

### b. Eigenaren met een laag inkomen (tijdelijk) ondersteunen bij noodzakelijke zorg

Dieren die worden gehouden in armoede lopen een groter risico dat hun verzorging tekortschiet. Dit vinden wij onnodig leed voor zowel het dier als de eigenaar, die vaak niks anders wil dan goede zorg bieden. Daarom ondersteunen we mensen in armoede met verschillende voorzieningen voor de zorg van hun dieren.

Dierenartszorg en voeding zien we als cruciale levensbehoeftes voor huisdieren en daarom zetten we daarop in. Voorbeelden hiervan zijn het Almeers Pootje, de castratie van katten van minima en de dierenvoedselbank. Om dergelijke voorzieningen te realiseren werken we samen met partners uit de stad, zoals dierenartsen, die vaak dicht bij huisdiereigenaren en hun dieren staan. Soms is onze eenmalige inzet voldoende om hulp voor deze doelgroep van de grond te krijgen, zoals bij de dierenvoedselbank.



---

*Sinds 2023 kunnen inwoners van Almere met een laag inkomen aanspraak maken op het Almeers Pootje. In eerste instantie is de ondersteuning gericht op medisch acute situaties, omdat deze levensbedreigend kunnen zijn. Daar waar er ruimte is, ondersteunen we deze doelgroep ook met preventieve maatregelen, zoals sterilisatie/castratie en chippen van katten.*

---

---

*We hebben de dierenvoedselbank geholpen bij het realiseren van een eigen plek bij de normale voedselbank. Inwoners die diervoeding voor hun huisdier tijdelijk niet kunnen betalen kunnen daar terecht. Dankzij deze nieuwe plek kan de dierenvoedselbank meer inwoners en hun huisdieren helpen in moeilijke tijden.*

---

#### **c. Faciliteren voldoende losloopegebieden voor honden**

De tuin of andere buitenruimte van mensen in steden is bijna nooit geschikt om de beweging en uitdaging te creëren die honden nodig hebben. Zij zijn hiervoor afhankelijk van de openbare ruimte. Om honden en hun eigenaren te faciliteren zorgt de gemeente Almere voor voldoende losloopegebieden. We zien dit als noodzakelijke maatschappelijke voorziening, die meegenomen wordt bij stadsuitbreidingen en (her)inrichting van de openbare ruimte. Dit is aanvullend op de rest van de openbare ruimte waar voldoende aantrekkelijke routes moeten zijn om de hond aangelijnd uit te kunnen laten. Bij de keuze voor locaties wordt rekening gehouden met de natuurwaarden ervan. Ook wordt bij groenonderhoud rekening gehouden met de veiligheid en behoeften van (loslopende) honden.

#### **d. Maatregelen om zwerfdieren te voorkomen**

Huisdieren die vermist raken en alleen op straat ronddwalen, ervaren over het algemeen veel stress. In het belang van dieren én mensen moet de kans dat het gebeurt zo klein mogelijk zijn. Als ze wel op straat belanden, is het belangrijk dat ze zo snel mogelijk weer worden herenigd met hun eigenaar.

Het chippen van huisdieren die buiten komen, zoals honden en katten, zorgt ervoor dat de rechtmatige eigenaar snel kan worden teruggevonden als dieren vermist raken of gedumpt worden. Signalen van onze partners laten zien dat sommige honden en voornamelijk veel katten niet zijn gechipt of niet goed zijn geregistreerd. Hieruit maken we op dat de bestaande chipplicht voor honden en de aangekondigde kattenchipplicht alleen niet afdoende zijn. Daarom willen we bewoners samen met onze partners beter gaan informeren over hoe belangrijk het is om dieren die buiten komen te chippen en goed te registreren.

Soms lukt het een eigenaar door onmacht niet meer om voor een huisdier te zorgen. Denk bijvoorbeeld aan een hondeneigenaar die door ziekte niet meer kan lopen. Dit zijn potentiële zwerfdieren, daarom willen we financieel bijdragen aan de mogelijkheid om deze dieren af te staan en de bemiddeling om zo snel mogelijk een nieuw thuis te vinden.



## 6. We zijn er voor dieren in nood

Hoewel we streven naar het voorkomen dat dieren in nood raken, zullen er altijd situaties ontstaan waarin wilde of gehouden dieren in de knel komen of gewond raken. We zien voor onszelf, naast de wettelijke taken, een bredere verantwoordelijkheid om er te zijn voor dieren in nood. Deze verantwoordelijkheid nemen we mede omdat veel dierenleed door menselijk toedoen wordt veroorzaakt. Soms is dit een direct gevolg van ons gedrag, zoals bij een aanrijding door een auto of bij mishandeling van dieren. Soms indirect, zoals dieren die onvoldoende voedsel kunnen vinden doordat hun leefgebied verdwijnt. Het doel van onze inzet is altijd het voorkomen van verder dierenleed.

### a. Opvang en terug- of herplaatsing van zwerfdieren met een vermeend eigenaar

Gemeenten zijn, volgens het Burgerlijk Wetboek (artikel 8 lid 3 van boek 5), verplicht om gevonden dieren met een vermoedelijke, maar niet bekende eigenaar, op te vangen voor een periode van 14 dagen. Dit geldt voor alle gehouden dieren in de breedste zin. Een gehouden hangbuikzwijn of reptiel valt dus ook onder deze wet en zal opgevangen moeten worden. Gedurende deze 14 dagen mag alleen zorg worden verleend met een medische noodzaak. Als de eigenaar zich in die periode niet meldt, dan is de gemeente bevoegd het dier formeel over te dragen aan een dierenasiel, te verkopen of euthanasie te laten uitvoeren.

Voor ons stopt de verantwoordelijkheid voor de gevonden dieren niet na de wettelijke termijn. We vinden het belangrijk om deze dieren daarna de juiste zorg te geven en ze klaar te maken voor een nieuw thuis. Bijvoorbeeld door ze medisch na te kijken, te steriliseren/castreren of te socialiseren. We werken hiervoor samen met een opvangorganisatie die dit voor ons realiseert.

Het vervoer van de dieren naar de juiste organisaties is niet wettelijk vastgelegd, maar zien we als een verlengstuk van onze wettelijke taak. Door de opvang zo veel mogelijk in Almere te organiseren blijft de reistijd voor de dieren beperkt en is de drempel voor eigenaren lager om hun dier op te halen of een dier te adopteren. Honden, katten en knaagdieren, gezamenlijk de grootste groep huisdieren, worden in Almere opgevangen. Vogels, reptielen en andere huisdieren worden buiten Almere opgevangen. Voor deze dieren is specialistische opvang nodig die niet in Almere is georganiseerd.

### b. Opvang van wilde dieren in nood

Vanuit de Wet dieren heeft iedere inwoner de verplichting een hulpbehoevend dier de nodige zorg te verlenen. Als gemeente nemen we de verantwoordelijkheid om inwoners te ondersteunen met betrekking tot het vervoer, de opvang en de verzorging van wilde dieren in nood. Hiervoor werken we samen met dierenhulporganisaties.

Voor dierenhulporganisaties geldt dat deze van oudsher grotendeels steunen op de inzet van vrijwilligers en de bijdragen van particuliere donateurs. Er wordt van deze organisaties echter steeds meer professionaliteit verlangd op het gebied van dierenzorg. Ook wordt het steeds lastiger om voldoende vrijwilligers en donateurs te werven en te behouden. Daarom is de rol van de overheid bij het draaiende houden van deze organisaties steeds belangrijker geworden. We hebben met

verschillende partners meerjarige financiële afspraken gemaakt voor transport en opvang van wilde dieren. Meerjarige afspraken geven aan beide kanten meer (financiële) duidelijkheid en zekerheid.

Een meerjarige financiële overeenkomst gaan we alleen aan met organisaties:

- die aantoonbaar bijdragen aan dierenwelzijn binnen de kaders van deze nota;
- met een organisatievorm en meerjarenbegroting waarvan het bestuur de continuïteit kan waarborgen;
- die de wettelijk verlangde professionaliteit met betrekking tot dierenzorg kunnen leveren;
- met voldoende draagvlak en financiële ondersteuning vanuit de overige gemeenten die zij bedienen.

Idealiter worden gevonden dieren zoveel mogelijk in de regio opgevangen. Er is op dit moment nog geen wildopvang in Flevoland. We werken mee aan een onderzoek van Aeres Hogeschool over de wildopvang en verplaatsingen van wilde dieren in nood in Flevoland. Ook streven we op termijn naar opvang van wild in de provincie en bekijken we kansen die zich voordoen.

#### **c. Ingrijpen bij dieren in noodsituatie door menselijk handelen**

Gemeenten hebben volgens de Algemene wet bestuursrecht een zorgplicht voor dieren bij huisontruimingen, arrestaties en gedwongen opname van de eigenaar van het dier. De gemeente moet hierbij zorgen voor een geschikte opvang voor maximaal 13 weken. De kosten voor de opvang van deze dieren dienen door de opdrachtgever van de ontruiming betaald te worden. Als de dieren na 13 weken nog niet overgedragen kunnen worden aan de eigenaar, dan vallen ze definitief onder de zorg van de gemeente.

Naast onze wettelijke taak zien we een bredere verantwoordelijkheid om in te grijpen als dieren in nood komen door menselijk handelen. Bijvoorbeeld bij gehouden dieren in het geval van woningvervuiling, woonoverlast of huiselijk geweld. Er is in deze situaties een verhoogde kans op dierenverwaarlozing of -mishandeling. We willen hiervoor de samenwerking met de Landelijke Inspectie Dierenwelzijn (LID) versterken en professionals in het sociaal domein trainen zodat ze dierenverwaarlozing of -mishandeling sneller herkennen.

Regelmatig krijgen wij signalen binnen over wilde dieren die door mogelijk bewust menselijk handelen in gevaar komen. Bijvoorbeeld over zwanen die door mensen in boten worden aangevaren en daardoor ernstig gewond raken. Dergelijke signalen moeten zo snel mogelijk bekend zijn bij de autoriteiten die hierop mogen handhaven (zoals de politie), zodat zij kunnen handelen.

Voor het beschermen van dieren in noodsituaties is het cruciaal om goed samen te werken met partners. Niet alle bevoegdheden om in te grijpen liggen immers bij de gemeente. En partners kunnen andere signalen opvangen doordat ze bij inwoners thuiskomen. We streven ernaar om elkaar te versterken om dieren in nood beter en sneller te kunnen helpen. Bijvoorbeeld doordat we de dierenambulances een vrijstelling geven om in noodgevallen gebruik te kunnen maken van busbanen, of door dieren op te nemen in calamiteitenplannen.

## Ondersteunende zaken bij realisatie uitgangspunten

In dit hoofdstuk worden activiteiten beschreven die bijdragen aan meerdere uitgangspunten, maar geen doel op zichzelf vormen: ze zijn ondersteunend of vormen een randvoorwaarde. Het gaat hierbij om communicatie voor draagvlak of informatievoorziening, handhaving op (nieuwe) regels en kennisdeling met partners en landelijke partijen. In dit hoofdstuk lichten we nader toe hoe we met deze onderwerpen bijdragen aan de ambities.

### Draagvlak en informatievoorziening

Voor het toepassen van de uitgangspunten zijn wij als gemeente grotendeels zelf aan zet, maar het bevorderen van dierenwelzijn is niet iets wat wij alleen kunnen doen. Inwoners spelen ook een belangrijke rol. Er zijn verschillende manieren waarop zij in hun dagelijkse bezigheden rekening kunnen houden met dieren, vaak zonder grote aanpassingen. Denk aan meer afstand houden tot vogels in het broedseizoen of snel een melding maken van een dier in nood. Hetzelfde geldt voor maatschappelijke partners in de stad en hoe zij dierenwelzijn in hun werkzaamheden kunnen betrekken. Voorlichting en educatie zijn belangrijke manieren om bewustwording van dierenwelzijn te vergroten en dierenleed te voorkomen.

Daarnaast is er een informatiebehoefte van inwoners zelf, zoals waar plekken zijn waar honden los mogen lopen of hoe je ervaren overlast door dieren kunt voorkomen of verminderen. We bieden informatie over dieren aan op de gemeentelijke website. Deze informatie actualiseren we of breiden we uit op basis van lokale vraagstukken en landelijke ontwikkelingen.

Met behulp van een communicatiekalender vragen we aandacht voor verschillende dierenwelzijnsonderwerpen, bijvoorbeeld de promotie van adoptie uit het dierenasiel, de overlast die ontstaat (voor mens en dier) door het voeren van watervogels, aanrijdingen met wild bij omschakeling naar zomertijd of diervriendelijke maatregelen voor in de tuin. Het verspreiden van informatie over dieren doen we samen met onze partners, bijvoorbeeld Stichting Stad & Natuur Almere.

### Signalering, toezicht en handhaving

Handhaving is bij bepaalde uitgangspunten nodig om gedrag te veranderen of om te voorkomen dat mensen wet- en regelgeving overtreden, maar handhaving staat nooit op zichzelf. Allereerst is het belangrijk dat voorzieningen in de openbare ruimte op orde zijn en logisch in gebruik. Daarnaast is het belangrijk dat er duidelijke communicatie plaatsvindt over geldende regels. Toezicht en handhaving is de derde component die het geheel sluitend kan maken.

Bij overtredingen is er altijd eerst een gesprek en wordt gekeken of het gedrag verwijtbaar is en of handhaving proportioneel is. Het aanspreken van elkaar op het overtreden van regels is de eigen verantwoordelijkheid van inwoners en bedrijven, maar bijvoorbeeld ook van iedereen die bij de gemeente werkt. Zoals het aanspreken van iemand die de hond op een speelplek voor kinderen laat lopen. In veel gevallen is er dan geen handhaving nodig. Soms is handhaving alleen een eerste periode voldoende, als mensen moeten wennen aan een nieuwe situatie. In andere gevallen is doorlopende handhaving belangrijk, zoals bij (mogelijke) mishandeling van dieren.

Bij eventuele inzet van handhaving op een onderwerp maken we telkens weer een afweging op basis van onze bevoegdheden en kijken we of de toegevoegde waarde opweegt tegen de kosten. De prioriteit van toezicht en handhaving ligt op dit moment bij veiligheids- en leefbaarheidsvraagstukken. De gemeente zet in het geval van meldingen en handhavingsverzoeken capaciteit in op regels die zijn opgenomen in de Algemene plaatselijke

verordening (APV). De beleidsnota Dieren beperkt zich echter niet tot onderwerpen die afdwingbaar of handhaafbaar zijn. We benutten dan andere manieren om bij te dragen aan verandering.

Bepaalde handhavingsbevoegdheden liggen bij andere autoriteiten. Zo ziet de Landelijke Inspectie Dierenwelzijn toe op het welzijn van hobby- en gezelschapsdieren en de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit op het welzijn van dieren die door bedrijven worden gehouden. We zorgen ervoor dat de signalen van zorgelijke overtredingen terechtkomen bij een autoriteit met de bevoegdheden om verder onderzoek te doen en te handhaven. Dit vraagt om het opleiden van onze medewerkers, zodat zij opmerkzaam kunnen zijn en weten waar zij met zorgelijke signalen terecht kunnen.

### **Kennisdeling en landelijke wetgeving**

De aandacht voor dierenwelzijn is groot en het onderwerp ontwikkelt zich snel. Onderwerpen die bij ons spelen, spelen vaak ook op andere plekken. We hechten daarom veel waarde aan kennisdeling en samen optrekken met andere gemeenten en landelijke dierenwelzijnsorganisaties. Dit doen we binnen het netwerk 'Diervizier', een collectief waar we van elkaar leren door werkwijzen en knelpunten te delen. Vanaf het ontstaan zijn we bij dit netwerk betrokken en hebben we meegebouwd. Een voorbeeld van een onderwerp dat we binnen Diervizier behandelen is vogelgriep. Op eigen grond zijn gemeenten verantwoordelijk voor het opruimen van dode vogels. Veel gemeenten willen graag beter op de hoogte zijn van aanvullende afspraken die worden gemaakt tussen het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) en de veiligheidsregio's. Deze behoefte hebben we uitgesproken richting het ministerie van LVVN.

We vinden het een goede ontwikkeling dat dieren steeds beter worden vertegenwoordigd in wetten. Op sommige onderwerpen zouden we lokaal graag meer bevoegdheden willen, zodat we meer invloed op (de handhaving van) het onderwerp hebben. Denk aan het handhaven op dierenwelzijn, wat nu nog via de Wet dieren is belegd bij een beperkt aantal partijen. Via Diervizier kunnen we ervaringen uit de praktijk verzamelen en onderwerpen aankaarten bij het ministerie van LVVN. Omgekeerd merken we dat het ministerie van LVVN Diervizier steeds beter weet te vinden en om advies vraagt bij het opstellen van nieuw beleid of werkwijzen.